FINANSSIALA

11.10.2022

Kettunen Jussi

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle (MmV)

HE 164/2022 vp - Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain ja kolttalain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Finanssiala pääosin kannattaa ehdotettuja lakimuutoksia mutta näkee niissä vielä täsmennettävää

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt FA:lta kirjallista lausuntoa, joka koskee hallituksen esitystä laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain ja kolttalain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta. Lakimuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Lausuntopyyntö koski erityisesti EU-säädöksistä johtuvia tarkennuksia ja lisäyksiä myönnettävien tukien edellytyksiin. Lisäksi muutokset koskevat tarkennuksia tukien ehtoihin ja takaisinperintään sekä hallinnollisiin menettelyihin tukien osalta.

FA toteaa, että esitys selkeyttää ja virtaviivaistaa voimassa olevaa lainsäädännöllistä kokonaisuutta. Positiivisena muutoksena nähdään hallinnollisen taakan keventyminen. FA kannattaa tavoitetta hallinnollisen taakan keventämisestä edelleen.

Toisaalta rahoittajien näkökulman jääminen taka-alalle käy hyvin ilmi esityksen luvusta 4.2.2 ”Taloudelliset vaikutukset”. Luvussa on kuvattu vaikutukset valtiontalouteen, viranomaistoimintaan ja yrityksiin, mutta vaikutuksia rahoittajiin ei ole arvioitu. FA toteaa, että toimialan olisi tullut olla valmistelussa vahvemmin mukana. Rahoittajien edustajia ei ole aiemmissa kuulemisissa huomioitu.

FA esittää huomioita ja täsmennysehdotuksia neljään asiakokonaisuuteen: maatalouden investointituen toimenpiteiden aloittaminen ennen tukipäätöstä (Maatalouden rakennetukilaki 13 § ja poluralaki 11 §), nuoren viljelijän aloitustuen valtiontakaus (Maatalouden rakennetukilaki 6 §), valtiontakauksen myöntämisen edellytykset (maatalouden rakennetukilaki 18 § sekä poluralaki 41 § ja 42 §) sekä lainan siirtäminen ja lainaehtojen muuttaminen (Maatalouden rakennetukilaki 27 § ja poluralaki 65 § sekä täsmentävät asetukset).

FA näkee maatilan investointituen toimenpiteiden aloittamisen ennen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen antamaa tukipäätöstä osin riskialttiina. Erityisesti kotieläintuotannon laajennusinvestoinneissa teollisuudelta tulee saada varmistus investoinnin jälkeisestä tuotantosopimusmäärästä ennen hankkeen toimenpiteiden aloittamista. Hankkeen aloittamisen edellytyksenä voisivat lisäksi olla ELY-keskuksen läpikäymä kustannusarvio ja varmistamat hyväksytyt kustannukset, sekä pankista toimitettu kustannusarviota vastaava luottolupaus. Vaihtoehtoisesti toimenpiteiden aloittaminen ennen tukipäätöstä tulisi rajata koskemaan ainoastaan pienempiä investointeja.

FA kannattaa valtiontakauksen lisäämistä osaksi nuoren viljelijän aloitustukea omistajanvaihdoksia tukevana elementtinä. Tämä edistää etenkin ei-sukulaisten välisiä kauppoja, joissa aloittava yrittäjä ostaa tilan vapailta markkinoilta. Erityistä

huomiota tulee kuitenkin kiinnittää siihen, etteivät omistajanvaihdosten kauppahinnat nouse valtiontakauksen vaikutuksesta. On tärkeää varmistaa, että myös osakeyhtiömuotoiset maatilayritykset kuuluvat nuoren viljelijän aloitustuen mukaisen valtiontakauksen piiriin.

FA kannattaa esitettyä valtiontakauksen takausmäärän nostoa nykyisestä. FA huomauttaa, että takauksen tilakohtaista enimmäismäärää tulisi nostaa merkittävästi. Tämä on perusteltua koska investointien koot ovat kasvaneet merkittävästi. Tämän lisäksi toiminnan jatkajat harkitsevat viljelijäksi ryhtymistä kriittisesti ja osa odottaa maatalouden kannattavuuden parantumista ennen ratkaisun tekemistä. Tällä hetkellä nuoreksi viljelijäksi katsotaan alle 40-vuotias, FA:n näkemyksen mukaan ikäraja tulisi korottaa 45 vuoteen sekä jatkaa nuoren viljelijän korotettua investointitukea tilan pidon aloituksesta 8 vuoteen (nykyisin 5 vuotta). Takauksista perittäviä takausmaksuja (nykyisin 1,5 %/v) olisi hyvä tarkistaa. Lisäksi olisi syytä harkita valtiontakausten korotusta syrjäisille alueille, koska näillä alueilla normaalit peltomarkkinat eivät enää toimi (kylän viimeisen tilan arvo on erittäin alhainen).

Samalla myös takausten vastavakuudet henkilö- ja yhtiömuotoisten maatilayritysten osalta tulisi yhdenmukaistaa. ELY-keskusten vakuuden arvostamiseen liittyvää ohjeistusta tulisi yhdenmukaistaa pankkien arvostusten kanssa.

FA huomauttaa, että on haastavaa arvioida, milloin lainaehtojen muuttaminen edellyttää ELY-keskuksen lupaa, ja ehdottaa, että asetuksella täsmennettäisiin niitä tilanteita, joissa lainan ehtojen muuttaminen on mahdollista ilman erillistä ELY-keskuksen lupaa. Asetuksella voitaisiin ottaa myös kantaa, milloin ELY-keskuksen suostumus tarvitaan ensisijaisen vakuuden realisointiin. Lisäksi tarvittaisiin selventävää ohjeistusta siitä, miten korkosuojaus on mahdollista toteuttaa korkotuetulle lainalle.

FINANSSIALA RY

Veli-Matti Mattila
johtaja, pääekonomisti